

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Coperta: Mona Velcirov

Traducerea a fost făcută după originalul în limba rusă: Antonii, Mitropolit Surojskii, *Trudi*, Ed. Praktika, Moscova, 2002.

© Editura Sophia,
pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ANTONIE DE SUROJ, mitropolit

Taina iubirii / mitropolitul Antonie de Suroj; trad. din lb. rusă: Adrian Tănăsescu-Vlas. - București: Editura Sophia; Alexandria: Cartea Ortodoxă, 2009

ISBN 978-973-136-138-3;

ISBN 978-606-529-039-6

I. Tănăsescu-Vlas, Adrian (trad.)

252:281.95

Despre întâlnire

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh!

Ce bucurie este uneori să te întâlnești! Dacă am putea, dacă am ști să-L întâlnim pe Domnul așa cum știm să ne întâlnim între noi cu dragoste simplă, din inimă, omenească, atunci când în inimă este lumină și e căldură! Uite așa, ca astăzi, prin bunătatea și mila voastră, prin dragostea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, ne întâlnim. Haideți, deci, să Îl așteptăm și să Îl întâlnim așa pe Mântuitorul, Care ni Se arată cu trup prin Nașterea Sa!

Vă voi mai spune și aceasta: ați dat vreodată atenție faptului că toată Evanghelia este întâlnire de la un cap la altul? Pentru că toată istorisirea evanghelică ne vorbește nu de-

spre vreo învățătură care li se expune tuturor deopotrivă, indiferent, impersonal. Fiecare cuvânt evanghelic a fost spus cuiva, fiecare întâmplare evanghelică este o întâlnire a lui Hristos cu o nevoie omenească, cu un ne-caz, cu o bucurie, cu o amărăciune, cu o boală, cu un păcat. Este întotdeauna o întâlnire față către față. Și ce bucurie statornică, triumfătoare, purtătoare de biruință, ar putea fi în noi dacă am recepta Evanghelia în felul acesta, dacă, citind-o pur și simplu ne-am închipui niște imagini reale... Iată mulțimea – la fel ca noi acum, uneori mare, ca astăzi, alteori cu totul puțină la număr, ca atunci când de-abia se adunau cei dintâi ucenici. În această mulțime eu m-am pierdut pe undeva, și ascult cum vorbește Hristos. Nu neapărat cu mine personal, însă vorbește cu cineva: nu doar „proclamă”, nu doar vorbește oricui și nimănui. El îi spune femeii căreia i-a murit fiul: *Nu plânge!* (Lc. 7, 12-13) Tânărului care întreabă cum să afle viața veșnică îi spune: „Lasă toate și vino, doar, după Mine!” (Mc. 10, 21) Bolnavilor, orbilor, păcătoșilor: „Iartă-se ție păcatele...”.

Dacă ne-am aminti de fiecare dată când auzim cuvintele evanghelice că ele nu răsună undeva pentru alții, ci

se spun pentru mine sau, în prezența mea, pentru cineva care are nevoie de ele! Poate că în această mulțime cineva o să audă un cuvânt sau altul al lui Hristos, dintre cele care au fost citite astăzi, poate că o să audă multe dintre ele. Iar noi trebuie să stăm cu toții plini de cutremur și să ne gândim: Hristos vorbește, și în sufletul cuiva intră viața, cineva se mântuiește, în cineva se alină amarul, cuiva îi curg lacrimile, cuiva i s-a zdrobit deodată inima împietrită, în cineva a răsărit deodată nădejdea, în cineva s-a aprins credința.

Ce bucurie vine de pe urma întâlnirii, de pe urma faptului că Hristos e în mijlocul nostru! Pentru că Învierea lui Hristos, pe care cu atâta bucurie o cântăm (și nu numai în noaptea pascală, ci săptămână de săptămână, duminica), e un eveniment care nu a avut pur și simplu loc cândva, ci un eveniment contemporan nouă. Pentru că, este adevărat, Hristos a murit pe cruce într-un anumit an, într-o anumită zi și la o anumită oră, și a înviat a treia zi după aceea, însă Hristos înviat e viu, El e în mijlocul nostru. Și Învierea lui Hristos, care a răsărit cândva din mormânt, strălucește acum printre noi ba puternic, ba cu acea lumină lină despre care cântăm

la vecernie: *Lumină lină a sfintei slave, a Tatălui Ceresc*. Hristos ba ni Se arată în slavă, ba petrece în mijlocul nostru atât de lin, nebăgat de seamă.

În lumina Evangheliei să vă și gândiți la fiecare întâlnire omenească tocmai ca la o întâlnire, nu ca și cum oamenii s-ar ciocni și apoi s-ar despărți, ar trece unul pe lângă celălalt fără să bage de seamă cine a trecut pe lângă ei. Și în parabola evanghelică despre samarineanul cel milostiv au trecut levitul lipsit de milă și preotul lipsit de simțul răspunderii (Lc. 10, 30-37). Iar noi trebuie, ca samarineanul, să ne oprim privirea asupra fiecăruia, să nu lăsăm pe nimeni să treacă nebăgat de seamă, și când ascultăm – să ascultăm, nu doar să receptăm sunetele cuvintelor. Dacă am ști să ne întâlnim! Cuvântul care la noi înseamnă „întâlnire” (**vstrecea**) înseamnă în limba sârbă „bucurie”, și, tot în această limbă, pentru „întâlnire” se folosește cuvântul cu care noi numim acel praznic când Maica lui Dumnezeu L-a adus pe Mântuitorul în Templu și a fost întâmpinată de salutarea profetică și de Dumnezeu Cel viu (v. Lc. 2, 27-28). Întâlnirea ar putea fi întotdeauna o bucurie, dacă am ști să ne întâlnim.

Voi și cu mine ne-am întâlnit. Cât de mult a trecut de când am avut fericirea de a mă ruga aici pentru prima dată, și m-ați întâlnit ca pe un frate, ca pe unul de-al vostru, nu ca pe un om străin... Și de atunci, doar, nu ne-am mai despărțit niciodată. Da, am plecat peste hotare, dar am plecat cu voi în inimă, iar voi ați rămas și, după cum se vede, nici voi nu m-ați uitat, pentru că altfel nu ne-am fi putut întâlni din nou cu atâta bucurie.

Iar întâlnirea evanghelică fundamentală e întâlnirea cu Hristos, cu Dumnezeu, Care ni S-a arătat nouă în Hristos. Cum este această arătare? La Dumnezeu ne gândim în contextul slavei, măreției, cum este zugrăvit în icoane Atotțiitorul. La un asemenea Dumnezeu ne putem gândi și ne putem ruga Lui cu cutremur, însă Dumnezeu a voit să ni Se arate așa cum nici un om nu și L-ar fi putut închipui, nici reprezenta, nici măcar gândi la El. Fiindcă pe Dumnezeu neajutorat, Dumnezeu smerit, Dumnezeu vulnerabil, înfrânt, bătut, chinuit, pe Dumnezeu ca omorât nimeni nu și-L putea închipui. Acest Dumnezeu ni S-a arătat. El ne-a arătat că nu există abis care să fie prea adânc pentru El, nu există sărăcie și lipsă care să poată

întrece capacitatea Lui de a da totul, de a Se da pe Sine întreg, până la capăt, pentru a ne împărtăși ceea ce este El: Viață veșnică, veșnică Bucurie, Lumină și Strălucire, Adevăr și Prăznuire biruitoare. Acest Dumnezeu poate fi cunoscut numai când sărăcia și lipsa, amarul, nefericirea, singurătatea ne vor cuprinde deodată și ne vor ține în menghina lor.

Nouă, celor ce ne-am trezit peste hotare în anii '20, El ni S-a descoperit exact așa. Ne-am trezit fără Patrie, despărțiți de tot ce iubeam, de înșiși cei iubiți și apropiați, străini în țară străină, de prisos și nedoriți; nimic nu ne-a mai rămas, în afară de sărăcie. Și deodată am descoperit că Îl avem pe Dumnezeu, cu Care n-avem de ce să ne rușinăm și Care nu Se va rușina de noi. Nu Marele Dumnezeu din icoane, ci acel Domn smerit Care S-a făcut om – fragil, disprețuit, născut într-un orașel dintr-o țară mică, ocupată de dușmani, înrobite – Rob sărac și lipsit.

Și am descoperit că El poate merge cu noi în însuși abisul amarului nostru. El Însuși a cercetat, până la capătul capătului sărăciei și lipsei noastre, El a mers cu mult dincolo de acest capăt, de acest hotar al sărăciei și lip-

sei noastre. S-a dovedit deodată că El este atât de simplu, atât de apropiat, atât de „de-al nostru”. Atunci am putut pricepe cuvintele Apostolului, că nu mai suntem străini de Dumnezeu, ci suntem de-ai Lui (v. Efes. 2, 19). Nu pentru că am fi noi atât de mari, ci pentru că Dumnezeu S-a smerit, pentru că El ne iubește atât de mult.

Și venea în minte gândul acesta: „Da, Dumnezeu este cu noi în amarul nostru; dar în păcat? Ce va fi dacă vom cădea pe neașteptate? Oare atunci nu Îl vom mai afla?” Și au răsunat iarăși cuvintele Apostolului Pavel: *unde s-a înmulțit păcatul, a prisosit harul* (Rom. 5, 20). În însuși adâncul căderii L-am aflat pe Hristos mântuind, mângâind, chemând la viață, zicând: „Oare nu vezi că Eu cred în tine atât de mult, încât M-am făcut om asemenea ție, ca tu să poți crede în credința Mea în om, în iubirea Mea?”

În iubire puteam crede, însă uneori este atât de greu să crezi că ești crezut și se crede în tine... Se poate iubi și cu o anumită doză de dispreț, oarecum de sus. Pe când a crede în om poate cineva numai cu evlavie. Și prin întruparea Sa Hristos ne spune: „În fiecare dintre voi, cei ce sunteți aici, în fiecare dintre voi, cei ce nu sunteți aici,

cei ce parcă Îmi sunt străini, cei ce nu M-au cunoscut, cei ce parcă au pierdut până și chipul lui Dumnezeu din ei – în fiecare Eu cred atât de mult, încât sunt gata să-Mi dau toată viața ca el să creadă în credința lui Dumnezeu în om”.

Iată temelia pe care stăm, iată despre ce ne vorbește întruparea Domnului. Da, El S-a făcut om pentru ca noi să putem crede în noi înșine și să putem crede în fratele nostru. Iar dacă așa stau lucrurile, înseamnă că ne putem întâlni cu toții față către față, că nu trebuie să-i întoarcem spatelul unuia pentru a privi cu atenție la altul. Fiecăruia dintre noi i-a încredințat Domnul viața și moartea Sa. Aceasta este o întâlnire. Da, este o întâlnire din care putem primi mântuire, viață, bucurie. Haideți să-L așteptăm pe Hristos ca pe singurul Care a crezut în fiecare din noi – nu fiindcă nu știa cine suntem, ci tocmai că știa despre noi totul, până în adâncul căderii noastre, nu numai al celei cu fapta, ci și cu simțământul, cu gândul, cu intenția. Hristos pare a spune: „Uite, Eu iau trup omenesc, Mă fac om pentru ca tu să știi și să crezi: Eu cred în tine, omule, fă-te după chipul și ase-

mănarea la care ai fost chemat – fă-te Om ca Mine!”

Să-L întâlnim pe Hristos cu această credință, cu săltare de bucurie, măcar cu nădejdea că până și cel mai sărac dintre noi are pe Cineva Care crede în el fără capăt, fără margini, până la moartea pe cruce.

Iar unul pe altul să începem să ne întâlnim cum ne învață Apostolul Pavel: *Primiți-vă unii pe alții precum și Hristos v-a primit pe voi* (Rom. 15, 7), fără să așteptați ca vecinul, aproapele, să devină mai bun, mai asemănător nouă, mai aproape de noi, ci așa cum este – căci dacă îl cuprinzi pe om cu incendiul dragostei, el se va schimba, se va despietri, va deveni om.

Deie Domnul să străbatem cu o asemenea credință în om întreaga viață, întreaga lume, credincioasă și necredincioasă, ca fiecare om să știe: când el va pierde credința în sine însuși, în el crede nu numai Dumnezeu Cel cereșc, ci și oricare om ce s-a numit pe sine creștin. Amin.

Nevoința iubirii

Iarăși se apropie Nașterea lui Hristos: peste câteva zile vom cânta despre felul cum Hristos Se naște, cum Dumnezeu intră cu trup în lume – și în aceasta nu avem cum să nu vedem adâncă, triumfătoare și jertfelnică iubire dumnezeiască. Lumea a fost zidită de această iubire, ea a fost zidită pentru această iubire.

În „Viața” protopopului Avacum, în predoslovie, este o cugetare despre facerea lumii. Zugerăvind Sfatul Cel mai înainte de veci al lui Dumnezeu, care a premers lucrării ziditoare, protopopul Avacum și-l închipuie în felul acesta: Dumnezeu-Tatăl, Iubirea Preaînțeleaptă, Se adresează Fiului Său, prin Care toate au a fi zidite, și-I zice: „Fiule, să facem lumea!” Și Fiul răspunde: „Da, Tată!” Și Tatăl Îi zice Fi-

ului: „Da, însă această lume va cădea de la Noi în păcat, și ca s-o mântuiești va trebui să Te faci om și să mori”. Și Fiul răspunde: „Așa să fie, Tată!” Și prin preînțeleptul Sfat, prin iubirea, prin atotputernicia Sfintei Treimi va fi zidită această lume în care trăim – nu așa cum o vedem, așa cum a făcut-o căderea omului de la Dumnezeu, lumea pe care a schilodit-o păcatul, ci lumea care s-a sculat, prin cuvântul lui Dumnezeu, din neființarea desăvârșită întru primăvărată ca frumusețe și armonie dintâi, întru desăvârșita sa armonie cu Dumnezeu, pentru că atunci lumea nu cunoștea altă lege în afara acestei chemări a lui Dumnezeu, și întru armonie cu ea însăși, pentru că, fiind în armonie cu Dumnezeu, toată făptura era și întru unirea dragostei reciproce, în **rânduială**. Aceasta este întâlnirea dintâi, necuprins de minunată ca frumusețe, a lui Dumnezeu cu făptura Sa și a fiecărei făpturi cu fiecare dintre celelalte. Ieșind din neființă, fiecare făptură se vedea față în față cu Dumnezeu Cel viu, cu iubirea dumnezeiască, și auzea glasul Lui, care o chema la comuniunea cea mai profundă, cea mai desăvârșită, cu El. Și totodată orice făptură vedea înaintea sa tot ce zidise

deja Dumnezeu și tot ce ieșea din neființă întru frumusețe de necuprins. Așa a făcut Dumnezeu lumea, așa era lumea până când a căzut de la Dumnezeu – la început prin păcatul îngeresc, iar apoi prin păcatul omului!

Acum așteptăm întâlnirea a doua, care în istorie a avut deja loc prin Întruparea Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, dar care se poate întâmpla cu fiecare dintre noi într-un anumit an, într-o anumită zi, când dintr-o dată vom vedea, vom pricepe, vom simți venirea lui Dumnezeu. Fiul lui Dumnezeu S-a făcut Fiul Omului, Cuvântul lui Dumnezeu S-a făcut trup, istoria omenească L-a încăput pe Dumnezeu Însuși, și prin Întrupare toate cele zidite s-au înrudit cu El. Trupul lui Hristos, trup omenesc viu, aparține acestei lumi create a materiei, și în el toate cele zidite, tot ce ni se pare mort, lipsit de simțire, s-a văzut deodată îndumnezeit, unit cu Dumnezeu, și nici măcar întru frumusețea care a fost la începutul veacurilor, ci întru frumusețea – care aici, ce-i drept, e ascunsă – la care a fost chemată făptura, când, după cum spune Apostolul Pavel, *Dumnezeu va fi totul întru toți* (I Cor. 15, 28), când toate se vor pătrunde de viața dumnezeiască.

Într-un fel foarte trist, omul vădește față de acest lucru cea mai mică sensibilitate, și este, cumva, deosebit de trist să ne gândim că noi, creștinii, credem în toate acestea, știm sigur toate acestea și de la martorii din vechime – apostoli, evangheliști –, și din experiența sfinților, și din viața Bisericii, de care ne împărtășim, însă nu trăim asta cu destulă putere și profunzime. Trăim, oare, conștientizând tot timpul – nu cu mintea, ci cu toată ființarea noastră – că în lumea în care ne aflăm a intrat Dumnezeu? Că în miezul istoriei omenești de acum se află Întruparea Fiului lui Dumnezeu și că noi, creștinii, prin credința noastră, prin cunoașterea noastră, prin experiența noastră, suntem uniți cu El cum nu este nimeni pe lumea asta?

Și știm ce a urmat: știm cum pe Hristos Cel născut L-au întâmpinat răceala omenească, și răutatea omenească, și ura. Când Mântuitorul trebuia să Se nască, Maica Lui, însoțită de Iosif, a bătut pe la toate ușile, și nimeni nu i-a deschis. În Betleem nu s-a găsit nici un loc pentru ei, niciunde (v. Lc. 2, 7). Probabil că acum noi putem înțelege și simți foarte bine cum vine asta, dacă ne gândim la mulțimea fără număr de oameni care au fost alun-

gați din casele lor, care și-au pierdut satele și orașele, care au rămas lipsiți de patriă lor, care nu își pot găsi nicăieri limanul, care nu pot veni nicăieri, pe care nimeni nu-i cheamă la el. Cândva era nevoie de imaginație ca să-ți închipui așa ceva; acum auzim despre asta tot timpul, și ne e mai ușor să ne închipuim cum Maica lui Dumnezeu, gata să nască, însoțită de Iosif, căuta loc unde să-și plece capul, unde să-L aducă pe lume pe Fiul lui Dumnezeu întrupat. Dar toți aveau grijile lor, tuturor le era bine la ei acasă, aveau lumină, aveau căldură, erau sătui. Iar dacă vreunul era sărac, acela nu voia să împartă cu niște străini nici cocioaba, nici pâinea sa. Tot așa merg acum oamenii, bătând din ușa în ușa, și tot așa nu li se dă drumul, ca și atunci. Am deprins un cuvânt foarte ciudat și înfricoșător: **străin**. Îmi amintesc că acum câțiva ani eram în Lavra Sfântului Serghie din Radonej; a venit vremea prânzului și am început să îmi caut locul. Și unul dintre monahi mi-a zis: „Înalt-Preasfințite, așezați-vă unde vă place!” Atunci i-am răspuns: „Dar nu pot să mă așez pe un loc străin!” La care el m-a privit cu mirare și cu o anumită durere și a zis: „Înalt-Preasfințite, aici nu

sunt străini, aici sunt doar de-ai noștri!" Milioane de oameni nu pot acum să audă asta, pentru că ei sunt străini atât în ochii, cât și în inimile celorlalți; nimeni nu vrea să îi spună altuia: ești **de-al meu** aici, îmi ești apropiat, pur și simplu fiindcă ești om și ești aproapele meu, pur și simplu pentru că ai o nevoie, iar eu pot să-ți alin nevoia. Astfel, Hristos și Maica lui Dumnezeu întâlneau din casă în casă același răspuns: mergeți mai departe, pentru voi nu e loc aici!

Iar în acest răstimp, când în tot Betleemul nici un om n-a simțit nici omenească înduioșare, nici cutremur și spaimă duhovnicească la gândul că în fața ușii sale se află Maica lui Dumnezeu, înțelepți de la ceea ce pe atunci era marginea lumii călătoreau în căutarea lui Hristos (v. Mt. 2, 1-2). Li se descoperise că în Iudeea Se naște un Împărat nou, Împărat veșnic, nu vremelnic, a Cărui Împărăție nu va trece, ci va rămâne în veac. Ei urmau stelei ce le arăta calea. Cei mai înțelepți, cei mai învățați L-au aflat pe Hristos în peșteră, deoarece căutau adevărul. Și L-au mai aflat pe Hristos păstorii, oameni fără știință de carte, neînvățați, dar cu simplitate a inimii, care le-a în-

găduit să creadă pur și simplu binevestirii îngeresti; au venit și aceștia.

Simplitatea și curăția inimii omești și înțelepciunea omenească L-au aflat pe Hristos; tot ce era între extremele acestea a trecut pe lângă El. Nouă nu ni s-a dat să fim înțelepți, dar să își curățească inima, s-o deschidă să urmărim inimii sale i s-a dat fiecăruia dintre noi, fiecare poate să facă asta. Ne opresc frica, amorul propriu, așa cum i-a oprit pe locuitorii Betleemului frica: ce va fi? Iată, o să intre în viața lor, în umila lor casă acest bărbat, această femeie, care așteaptă prunc – te pomenești că vor rămâne, și ce-o să se întâmple atunci? Așa facem și noi față de Dumnezeu – Îl chemăm cu ușurință atunci când avem nevoie, dar să ne deschidem larg, „la perete”, ușile inimii, ușile vieții noastre, ne este frică: dacă venirea Lui va însemna sfârșitul a toată acea tihnă, rânduială pe care cu atâta osteneală am clădit-o și o clădim? Dacă El ne va cere să luăm în serios viața, să credem în serios că El este Domnul și căile Lui trebuie să fie și căile noastre? Dacă Domnul va face praf și pulbere toată rânduiala care ne este atât de dragă, rânduială uneori moartă, lipsită de viață, însă cu care suntem obișnuiți și cu care am ajuns să